

บทที่ 1

บทนำ

1.1 บทนำ

เสาวรสหวาน (Passion fruit) เป็นไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญของพื้นที่สูง ในปี พ.ศ. 2539 มูลนิธิโครงการหลวงสามารถคัดเลือกพันธุ์เสาวรสสำหรับปรับปรุงพันธุ์ได้ลักษณะตามต้องการ คือ พันธุ์เบอร์ 2 เนื่องจากมีคุณภาพดี มีปริมาณของแข็งที่ละลายน้ำได้ไม่น้อยกว่า 15 องศาบริกซ์ ขนาดผลใหญ่ ให้ผลผลิตสูง ต้นแข็งแรงและดูแลรักษาง่าย โดยคัดเลือกจากต้นที่เพาะเมล็ดจากเสาวรสผลสีม่วงซึ่งเป็นพันธุ์จากไต้หวัน ปัจจุบันมูลนิธิโครงการหลวงได้ส่งเสริมให้เกษตรกรบนพื้นที่สูงปลูกเสาวรสหวานเพื่อสร้างรายได้ คือ พันธุ์เบอร์ 2 และต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นพันธุ์ โครงการหลวงเบอร์ 1 และพันธุ์เหลืองหวาน โดยในปี พ.ศ.2559 (1 ต.ค.2558-31 ก.ย.2559) มีปริมาณผลผลิตจำนวน 296.95 ตัน คิดเป็นมูลค่า 18.96 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 259.93 ตัน คิดเป็นมูลค่า 17.74 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2560 (1 ต.ค.2559-31 ก.ค.2560) สำหรับราคาผลผลิตเสาวรสหวานอยู่ในระดับที่ดี คือ เฉลี่ย 35-60 บาทต่อกิโลกรัม (เอกสารประกอบการสัมมนาไม้ผลขนาดเล็กและไม้ผลเขตร้อน มูลนิธิโครงการหลวง, 2560)

จากความต้องการเสาวรสหวานของตลาดที่มีเพิ่มมากขึ้น จึงมีการขยายพื้นที่ส่งเสริมการปลูกสำหรับระบบการปลูกเสาวรสหวาน เกษตรกรนิยมปลูกต้นเสาวรสหวาน 2-3 ปี จึงรื้อแปลงและปลูกใหม่ ผลผลิตในปีแรกและปีที่ 2 ต้นเสาวรสหวานจะให้ผลผลิตที่มีคุณภาพดี ผลมีขนาดใหญ่ แต่เมื่อต้นมีอายุ 2 ปีขึ้นไป ผลเสาวรสหวานจะมีขนาดเล็กลง เนื่องจากโรคไวรัสซึ่งพบในต้นเสาวรสหวาน ส่งผลให้ต้นไม่สมบูรณ์ ต้นโทรม อ่อนแอต่อโรคและแมลง และหากมีการปลูกซ้ำในพื้นที่เดิมจะเกิดการสะสมของโรคและแมลงในแปลงมากขึ้น สาเหตุหนึ่งเกิดจากต้นกล้าเสาวรสหวานที่ปลูกมีโรคที่เกิดจากไวรัส คือ Passion fruit woodiness virus (PWV) ทำให้ผลผลิตลดลงกว่าร้อยละ 50 ในการขยายพันธุ์เสาวรสโดยทั่วไปจะใช้เสาวรสนิดพันธุ์สีเหลืองที่มีรสเปรี้ยวเป็นต้นตอโดยการเพาะเมล็ด เมื่อต้นกล้ามีอายุ 2-3 เดือน จึงใช้ยอดพันธุ์ดีเสาวรสหวานเสียบแบบลิ้มบนต้นตอและนำไปเลี้ยงในโรงเรือนประมาณ 20-30 วันก่อนนำไปปลูก (งานไม้ผล, 2545) แต่การขยายพันธุ์โดยวิธีนี้มักใช้ยอดพันธุ์ดีจากต้นเสาวรสหวานที่ปลูกอยู่ทั่วไป ซึ่งไม่สมบูรณ์และมีเชื้อไวรัส ทำให้ต้นกล้าที่ได้ ไม่แข็งแรง และส่งผลถึงการให้ผลผลิตของต้นเสาวรสนั้น จากการศึกษาของปิยะมาศและคณะ (2559) สามารถผลิตต้นกล้าเสาวรสโดยวิธีเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อเพื่อนำไปเป็นต้นแม่พันธุ์ปลอดโรคเพื่อขยายพันธุ์สำหรับงานส่งเสริมต่อไป อย่างไรก็ตาม ควรมีการทดสอบการให้ผลผลิตของต้นเสาวรสที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลในเรื่องการเจริญเติบโต ปริมาณและคุณภาพผลผลิตก่อนนำไปส่งเสริมให้แก่เกษตรกรต่อไป

ในปี พ.ศ. 2559-2560 ได้ศึกษาคัดเลือกพันธุ์เสาวรสจากการเพาะเมล็ดเสาวรสพันธุ์เหลืองหวานจากสะเระ และพันธุ์จากเวียดนาม รวมจำนวน 106 ต้นโดยปลูกในภาชนะภายใต้สภาพโรงเรือน ทำการประเมินลักษณะและคุณภาพผลผลิตโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง เบื้องต้นได้ต้นที่ให้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีและมีลักษณะเด่น จำนวน 10 ต้น (อัจฉราและคณะ, 2560) ซึ่งในปี 2560 จะทำการปลูกทดสอบในระดับแปลง โดยปลูก

กลางแจ้งในสภาพเปิด เพื่อทดสอบการให้ผลผลิตของแต่ละต้นอีกครั้งก่อนจะทำการคัดเลือกต้นที่มีลักษณะเด่นและให้ผลผลิตที่ดี มีคุณภาพ อันจะเป็นการพัฒนาการผลิตเสาวรสวนบนพื้นที่สูงต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อทดสอบการให้ผลผลิตจากต้นเสาวรสวนปลอดโรคที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
- 2) เพื่อศึกษาและคัดเลือกพันธุ์เสาวรสวนพันธุ์ใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่สูง

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

- 1) ทดสอบการให้ผลผลิตจากต้นเสาวรสวนปลอดโรคที่ได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ พันธุ์เบอร์ 2 (พันธุ์โครงการหลวงเบอร์ 1)
- 2) รวบรวมและคัดเลือกพันธุ์เสาวรสวนพันธุ์ใหม่ที่เหมาะสมกับพื้นที่สูง อย่างน้อยจาก 4 แหล่งพันธุ์